

Analyzing Anti-Religious Symbols in Popular Netflix Shows

Amirali Ghorbani Tusanlo¹ | Gholamreza azari²

1. Master of Social Communication Sciences, Department of Humanities, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, North Tehran Branch, Tehran, Iran Email: amiraligh54@yahoo.com
2. Assistant Professor, Department of Social Sciences, Communication and Media, Faculty of Social Sciences, Communication and Media, Islamic Azad University, Central Tehran Branch (Corresponding Author), Tehran, Iran. Email: azarigh2012@gmail.com

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received: 27 March 2025

Received in revised form: 3
May 2025

Accepted : 6 August 2025

Published online : 29 April
2026

Keywords:

Netflix,
Cinema,
Anti-Religion,
Satanism,
Witchcraft.

ABSTRACT

Objective: Netflix, as a prominent content provider in the entertainment industry, has evolved into a powerful transnational entity that positions cinema as one of the most significant and influential artistic domains. This study seeks to investigate two primary questions: (1) What overt anti-religious themes has Netflix raised and represented in its productions? and (2) What anti-religious symbols has Netflix portrayed within its cinematic works?

Methods: Adopting a semiotic approach, this research examines the codes and signs embedded in two selected series: *Chilling Adventures of Sabrina and Midnight Mass. The analytical framework is grounded in Fiske's semiotic model, which comprises three major code categories - reality or social codes, representation or technical codes, and ideology or ideological codes. These categories are systematically applied across three analytical levels: the real level, the representational level, and the ideological level.

Results: Leveraging its substantial media influence, Netflix has incorporated a range of anti-religious themes and symbolic representations in its cinematic productions. The findings indicate recurring motifs such as Satanism, witchcraft, evil, anti-Islamism, and the propagation of radical feminism and homosexuality, all of which are critically examined in this study.

Conclusions: The deviant Kabbalistic sect, alongside Satanism, employs distinct mechanisms of influence to advance its ideological objectives. Cinema, particularly through global platforms such as Netflix, serves as one of the most effective instruments for disseminating these symbols and content. The study underscores the strategic role of audiovisual media in shaping ideological narratives and highlights the necessity of critical media literacy in addressing such representations.

Cite this article: Ghorbani Tusanlo, A. & Azari, G.H. (2026). Analyzing Anti-Religious Symbols in Popular Netflix Shows, *News Science*, 14 (1), 30-34. DOI: <http://doi.org/10.22034/lrsi.2025.514082.1348>

© The Author(s) retain the copyright.

DOI: <http://doi.org/10.22034/lrsi.2025.514082.1348>.

Publisher: Press Institute for Contemporary International Journalism (PICIJ)

The Journal of News Science
Vol. 15, No. 1, Ser.57, Spring 2026, P. 30- 34
Journal homepage: <https://www.mjourcom.ir/>
DOI : <http://doi.org/10.22034/lrsi.2025.514082.1348>

Open Access

ORIGINAL ARTICLE

Analyzing Anti-Religious Symbols in Popular Netflix Shows

Amirali Ghorbani Tusanlo¹ | Gholamreza azari²

1. Master of Social Communication Sciences, Department of Humanities, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, North Tehran Branch, Tehran, Iran Email: amiraligh54@yahoo.com
2. Assistant Professor, Department of Social Sciences, Communication and Media, Faculty of Social Sciences, Communication and Media, Islamic Azad University, Central Tehran Branch (Corresponding Author), Tehran, Iran. Email: azarigh2012@gmail.com

Received: March 27, 2025

Accepted: August 7, 2025

EXTENDED ABSTRACT

Introduction:

In the contemporary media landscape, the representation of religious concepts in visual media has acquired critical significance, as cinematic and serialized content possesses the semiotic and narrative capacity to either reinforce or subvert established religious symbols. Netflix, as one of the world's largest digital streaming platforms, exercises considerable influence over global cultural and religious discourses through its extensive production and distribution of cinematic and episodic content. Cinema, functioning as a transnational medium, not only furnishes entertainment but also actively shapes societal attitudes, behavioral patterns, and cultural norms. From its earliest iterations to contemporary productions, cinema has continuously evolved, operating as a potent vehicle for cultural and social expression that mediates human perception and fosters significant transformations in collective consciousness.

Concurrently, religious institutions have historically deployed diverse media and communicative tools to propagate their ideological frameworks. Consequently, films constitute both a cultural and industrial force within societies, serving as reflective surfaces for the cultural and religious values endemic to their contexts of production. In the wake of the internet revolution, cinematic dissemination has expanded beyond traditional theaters to include digital platforms, among which

Netflix has emerged as a preeminent force. Undoubtedly a defining media entity of the twenty-first century, Netflix was among the pioneers in transforming internet technologies into a sustainable business model, fundamentally altering audience access to film and television content. Presently, the company ranks as a leading provider of digital media content, consistently broadening its subscriber base across diverse platforms and mobile devices. Through its seamless streaming infrastructure, Netflix has become a major supplier of televisual content - ranging from fictional series to realist programming - coincident with the surge in digital viewership. Importantly, Netflix not only distributes content but also engages in original production, thereby occupying an institutional position comparable to traditional broadcasters and establishing itself as a direct competitor to the television industry.

Given its expansive global reach, Netflix's treatment of religious symbols warrants scholarly scrutiny, as the platform possesses the potential to inculcate either religious or anti-religious ideologies among heterogeneous audiences. The present study undertakes a semiotic analysis of these representations, aiming to uncover both explicit and implicit strategies employed in Netflix productions and to assess their potential effects on viewers' religious orientations and belief systems.

Methodology:

Given the research objectives, a qualitative semiotic approach was adopted as the most appropriate analytical framework. The study examines the codes and symbols embedded in two Netflix series: *Chilling Adventures of Sabrina* and *Midnight Mass*. The analytical procedure draws upon John Fiske's typology of semiotic codes, with particular emphasis on anti-religious symbols and thematic elements relevant to the research question. Accordingly, the study is descriptive-analytical in nature and employs a library-based method for data collection, relying on secondary sources, textual analysis, and scholarly literature pertinent to semiotics and religious representation in media.

Result:

The analysis reveals that Netflix, leveraging its substantial media influence, systematically engages with anti-religious motifs across its cinematic productions. Recurrent themes include Satanism, witchcraft, the glorification of evil, anti-Islamic sentiment, radical feminist ideology, and the normalization of homosexuality—each of which is addressed in the present study as a distinct category of symbolic representation.

Conclusions:

The semiotic examination of **Chilling Adventures of Sabrina** and **Midnight Mass** demonstrates that Netflix actively redefines sacred concepts within a secularized framework through the deliberate deployment of religious and anti-religious symbols. The findings indicate that the recurrent use of symbols such as the inverted pentagram in pivotal scenes, the positive portrayal of witches, and the distorted depiction of religious rituals collectively serve to naturalize anti-religious discourse. By interweaving Christian iconography with magical practices, the series construct a deliberate conflation of the sacred and the profane, gradually acclimating audiences to this ideological synthesis. This strategy is particularly evident in the depiction of the Black Mass, which is rendered with warm lighting and an aesthetically pleasing atmosphere, thereby subtly neutralizing its transgressive connotations.

Furthermore, the representation of religious institutions as dogmatic and coercive structures - contrasted with the liberal and humanistic portrayal of the witch community - establishes a binary opposition that predisposes audiences toward the anti-religious position. This framing is especially pronounced in the characterization of clergy members, who are consistently depicted as repressive figures. A further key finding pertains to the strategic alignment of contemporary values - such as individual liberty and women's rights - with anti-religious inclinations. By idealizing the witch community as a bastion of progressive values, the series implicitly advances the notion that social advancement necessitates a rupture from religious tradition.

Netflix effectively blurs the boundaries between the sacred and the profane through productions such as **Chilling Adventures of Sabrina** and **Midnight Mass**. Employing advanced narrative techniques and semiotic devices, the platform recontextualizes religious concepts within appealing and innovative formats, such that audiences become gradually and often unconsciously habituated to anti-religious value systems. The analysis of these works underscores how the entertainment industry can function as a formidable instrument for reshaping societal beliefs and values.

In response to this cultural challenge, the imperative for heightened media literacy among audiences becomes increasingly apparent. A critical awareness of the underlying mechanisms and persuasive strategies embedded in such content can serve as a form of cognitive inoculation against their subtle ideological effects. This research confirms that Netflix, as a key actor in the contemporary media landscape, plays a decisive role in shaping cultural discourses. Productions such as **Sabrina** do not merely represent religious concepts; they actively reconstruct them through nuanced visual and narrative cues. By systematically normalizing anti-religious symbols and distorting religious traditions, such works exert a significant influence on the formation of contemporary cultural and ideological paradigms.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Acknowledgements

The authors would like to thank anonymous reviewers.

Ethical considerations

Not applicable.

Funding

Not applicable.

Conflict of interest

The authors declare no conflict of interest.

References:

- Abarqoui, M. (2011). Modern age spirituality and Western media. *Dynamic Culture*, 21, 81–91. [In Persian].
- Bhowmick, B. C. (2024). Desiring audiences: We will go to the cinema if. *Rupkatha Journal*, 16(2), 1–15. <https://doi.org/10.21659/rupkatha.v16n2.02>
- Dadgaran, S. M., Zandi, M., & Amiri, M. (2015). Investigating the impact of the cultural role of Iranian cinema on adherence to moral values of youth (Case study: Tehran, Region 5). *Media Studies*, 10(3), 7–20. [In Persian].
- Eckstein, Y. (1997). Hollywood's anti-Christian bias. New Orleans: National Public Radio (Commentary by Andrei Codrescu).

- Edgar, A., & Sedgwick, P. (2008). Fundamental concepts of cultural theories* (M. Mohajer & M. Nabavi, Trans.). Tehran: Office of Media Studies and Development. [In Persian].
- Esmaili, R. (2013). Hollywood and the representation of Iran phobia in the analysis of the November 13 incident: Analysis of the film Argo. *Journal of Social and Cultural Knowledge*, 16, 1–12. [In Persian].
- Fallah Saber, M. (2008). Hollywood review: A witch called Hollywood. *Cinema Review*, 57–58, 80–81. [In Persian].
- Fisk, J. (2007). An introduction to communication studies (M. Ghobraei, Trans., 2nd ed.). Tehran: Office of Media Studies and Development. [In Persian].
- Fisk, J. (2001). Television culture (M. Boroumand, Trans.). *Journal of Media Studies*, 19, 147–177. [In Persian].
- Givyan, A. (2007). Religion, culture and media. *Social Sciences Monthly Book*, 31, 106–113. [In Persian].
- Karimi, H. (2009). Understanding and criticizing the Church of Satan group. *Ma‘arifat Magazine*, 149, 10–18. [In Persian].
- Khodai, M. (2021). Overview of religious cinema. Retrieved from <https://vr.gl.ir/jA85A> [In Persian].
- Cooper, R. L. D. (2023). *Freemasonry: Unsolved secrets and riddles* (S. Karimpour, Trans.). Tehran: Sabzan Publications. [In Persian].
- Mahdian, H., & Esmaili, R. (2013). Representation of chaste relationships between men and women in Iranian cinema (Case study of the film About Eli). *Journal of Social and Cultural Knowledge*, 17, 1–18. [In Persian].
- Mahdian, H., & Farajnejad, M. (2014). A critical study of Kabbalism in Hollywood cinema (Case study of the animated film Nine). *Journal of Social and Cultural Knowledge*, 20, 1–16. [In Persian].
- Mariji, S. (2005). Mass media and their role in strengthening or weakening values. Retrieved from <https://vista.ir/m/a/k8jul> [In Persian].
- Narcissus, E. (2008). Man as a sign of culture (A. Hassanzadeh, Trans., 1st ed.). Tehran: Naqd Afkar Publishing Company. [In Persian].
- Öner, Y. (2023). *Christian symbolism in Netflix cinema*. Piscataway, NJ: Gorgias Press.
- Roth, E., Allender-Zivic, J., & McGlaughlin, K. (2017). *Stage management basics: A primer for performing arts stage managers*. New York: Routledge.
- Sinnerbrink, R. (2018). *Religion goes to the movies*. New York: Columbia University Press.
- Sojoodi, F. (2011). *Semiotics: Theory and practice (Collected articles)* (1st ed.). Tehran: Alam Journal Publications. [In Persian].
- Sibiak, T. A. (2012). *Signs: An introduction to semiotics* (M. Nobakht, Trans., 1st ed.). Tehran: Scientific Publishing. [In Persian].
- Taheri, S. (2017). *Semiotics of archetypes in the art of ancient Iran and neighboring lands* (1st ed.). Tehran: Shourafarin Publishing. [In Persian].
- Zamiran, M. (2003). *An introduction to the semiotics of art* (1st ed.). Tehran: Qeseh Publisher. [In Persian].
- Zolfaghari, M. (2024). The impact of cinema on society. Retrieved from <https://www.dezollart.ir/the-impact-of-cinema-on-society> [In Persian].

تحلیل نمادهای ضد دینی در آثار پرتعدادار نتفلیکس

امیرعلی قربانی توسنلو^۱ | غلامرضا آذری^۲

۱. کارشناسی ارشد علوم ارتباطات اجتماعی، گروه علوم انسانی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران. رایانامه: amiraligh54@yahoo.com
۲. استادیار گروه علوم اجتماعی، ارتباطات و رسانه، دانشکده علوم اجتماعی، ارتباطات و رسانه، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی (نویسنده مسئول)، تهران، ایران. رایانامه: azarigh2012@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	هدف: نتفلیکس به عنوان یک تامین کننده محتوا در حوزه سرگرمی است به یک شرکت قدرتمند و فراملی تبدیل شده است که سینما را یکی از مهم ترین شاخه هنری و تاثیرگذار مدنظر قرار داده است. در این پژوهش به اینکه «نتفلیکس در آثار خود چه مباحث آشکار ضد دینی را مطرح و بازنمایی کرده» و «نتفلیکس چه نمادهای ضد دینی را به تصویر کشیده» پرداخته شده است.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱/۷	روش: این پژوهش باتوجه به رویکرد نشانه شناسی، رمزگان ها و نشانه های موجود در سریال های «ماجرای هیجان انگیز سابرینا» و «عشای ربانی نیمه شب» را بررسی میکند. مضامین عمده روش نشانه شناسی در قالب رمزگان های معرفی شده از سوی فیسک شامل واقعیت یا رمزهای اجتماعی، بازنمایی یا رمزهای فنی و ایدئولوژی یا رمزهای ایدئولوژیک میباشد که حایز اهمیت سه سطح تحلیل نشانه شناختی است که شامل سطح واقعی، سطح بازنمودی و سطح ایدئولوژیک.
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۲/۱۳	یافته ها: نتفلیکس باتوجه به قدرت رسانه ای که دارد، به مباحث و نمادهای ضد دینی در آثار سینمایی خود پرداخته است. از جمله شیطان پرستی، جادوگری، شر گرایی، شریعت گریزی، تبلیغ فمینیسم افراطی، همجنسگرایی را به تصویر کشیده است که در پژوهش به آن پرداخته شده است.
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۵/۱۵	نتیجه گیری: فرقه کابالایی انحرافی یهود همچون شیطان پرستی برای تاثیرگذاری، راه کارهای شاخصی دارد. آنها از طریق سینما و پلتفرم های شاخص با نمادها و محتواها اهداف شوم خود را دنبال می کنند و سینما یکی از مهم ترین پایگاه ها برای به ثمر رسیدن این اهداف است.
تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۲/۹	
کلیدواژه ها: نتفلیکس، سینما، ضد دینی، شیطان پرستی، کابالا، جادوگری.	

استناد: قربانی توسنلو، امیرعلی و آذری غلامرضا (۱۴۰۵). تحلیل نمادهای ضد دینی در آثار پرتعدادار نتفلیکس. فصلنامه علوم خبری، ۱۵ (۱)، ۲۱۰-۱۹۱.

DOI: <http://doi.org/10.22034/Irsi.2025.514082.1348>

© نویسندگان

ناشر: موسسه مطبوعاتی روزنامه نگاری بین المللی معاصر.

مقدمه

در عصر حاضر، تحلیل بازنمایی مفاهیم دینی در رسانه‌های تصویری از اهمیت ویژه‌ای برخوردار شده است، چرا که این رسانه‌ها با استفاده از ابزارهای نشانه‌شناختی و روایی، می‌توانند به بازتعریف یا تخریب نمادهای دینی بپردازند. نتفلیکس به عنوان یکی از بزرگ‌ترین پلتفرم‌های پخش دیجیتال، با تولید انبوه محتوای سینمایی و سریال‌ها، نقش بسزایی در شکل‌دهی به گفتمان‌های فرهنگی و دینی در سطح جهانی ایفا می‌کند.

سینما به عنوان یک رسانه جهانی نه تنها به سرگرمی و تفریح می‌پردازد، بلکه نقش عمده‌ای در شکل‌دهی به نگرش‌ها، رفتارها و فرهنگ جامعه ایفا می‌کند. از نخستین نمایشگران تا فیلم‌های امروزی، سینما همواره در حال تحول بوده و به عنوان ابزار بیان فرهنگی و اجتماعی، می‌تواند بر ادراک و تعاملات انسانی تاثیر گذاشته و تغییرات بسیاری را ایجاد کند و از طرفی نهاد دین برای گسترش ایدئولوژی خود از همه‌ی ابزارهای موجود در طول تاریخ بهره گرفته است. بنابراین فیلم‌های سینمایی رسانه‌ی قدرتمند فرهنگی و صنعتی در جوامع محسوب می‌شوند و بازتاب عناصر فرهنگی و دینی در فیلم‌های سینمایی هر جامعه به حساب می‌آیند (ذوالفقاری، ۱۴۰۳: ۴).

سینما بعد از تحولات دنیای اینترنت^۱ کار خود را از طریق پلتفرم^۲ های سینمایی گسترش داد. یکی از پلتفرم‌هایی که در صنعت سینما پیشتازی میکند، نتفلیکس است. بی‌تردید نتفلیکس^۳ رسانه طراز اول قرن ۲۱ است. نتفلیکس از اولین شرکت‌هایی بود که توانست فناوری‌های اینترنتی را به یک مدل کسب و کار موفق بدل کرده و نحوه دسترسی مخاطبان فیلم و تلویزیون را تغییر دهد. این شرکت اکنون یکی از ارائه‌دهندگان پیشرو در حوزه محتوای رسانه‌ای دیجیتال است و به‌طور مداوم در حال بسط و گسترش مخاطبانش در پلتفرم‌های گوناگون و تلفن‌های همراه هوشمند است. نتفلیکس از طریق پلتفرم پخش سیال^۴ خود به یکی از تامین‌کنندگان مهم محتوای تلویزیونی تبدیل شده است. این تهیه محتوای تلویزیونی، از سریال‌های داستانی گرفته تا برنامه‌های واقع‌گرا، هم‌زمان با افزایش شمار تماشاگران دیجیتال و آنلاین بوده است. نتفلیکس نه تنها محتوا را توزیع می‌کند، بلکه وارد عرصه‌ی تولید نیز شده است. این امر نتفلیکس را در همان موقعیت نهادی تلویزیون قرار می‌دهد و آن را به رقیبی برای صنایع تلویزیونی تبدیل می‌کند (مک دونالد^۵ و اسمیت روزی^۶، ۲۰۲۲: ۳۳).

امروزه بررسی نحوه بازنمایی نمادهای دینی در تولیدات نتفلیکس از این جهت حائز اهمیت است که این پلتفرم با مخاطبان گسترده‌ی جهانی خود، می‌تواند در القای مفاهیم دینی یا ضد دینی نقش تعیین‌کننده‌ای داشته باشد. این پژوهش با رویکرد نشانه‌شناختی به تحلیل این بازنمایی‌ها می‌پردازد تا تأثیرات پنهان و آشکار آن‌ها را بر باورهای دینی مخاطبان بررسی کند.

بیان مسئله

در دنیای امروز که رسانه‌ها به عنوان یکی از اصلی‌ترین ابزارهای شکل‌دهی به افکار عمومی عمل می‌کنند، سینما و به ویژه پلتفرم‌های استریمینگ مانند نتفلیکس با تولید انبوه محتوای دیداری، نقش بی‌بدیلی در بازتعریف مفاهیم دینی و ارزشی ایفا می‌نمایند. این رسانه‌ها با بهره‌گیری از تکنیک‌های پیشرفته روایی و نشانه‌شناختی، نه تنها به بازنمایی که به بازسازی مفاهیم دینی می‌پردازند و در این فرآیند، گاه به تحریف یا تقابل آشکار با آموزه‌های اصیل دینی دست می‌زنند. سریال‌های پرتطرفاری مانند "ماجرای هیجان‌انگیز سابرینا" نمونه‌ای بارز از این رویکرد هستند که با تلفیق عناصر فرادینی، ضددینی و نئوپاگانیستی، به بازتعریف مفاهیمی چون تقدس، شیطان‌پرستی و آیین‌های جادویی می‌پردازند. این پژوهش با تمرکز بر تحلیل نشانه‌شناختی چنین آثاری، در پی کشف سازوکارهای پنهانی است که از طریق آنها، گفتمان‌های ضددینی در قالب تولیدات عامه‌پسند به مخاطبان جهانی عرضه می‌شود.

¹ internet

² Platform

³ netflix

⁴ streaming media

⁵ McDonald

⁶ Smith-Rowsey

«رسانه در دنیای جدید رقیب دین است و می‌کوشد جای دین را بگیرد» (گیویان، ۱۳۸۶: ۱۱۴). سینما رسانه‌ای است که به راحتی می‌تواند نظرات و دیدگاه مردم را نسبت به زندگی تغییر داده و حتی در برخی موارد خطوط فکری آنها را نیز تحت تاثیر قرار دهد و همین نکته به عقیده برخی کارشناسان تیغ دولبه‌ای است که می‌توان از آثار سینمایی و سریال‌ها برای رسیدن به اهدافی خاص استفاده ابزاری کرد. با توجه به اینکه هدف اصلی سریال‌ها و آثار سینمایی دقیقاً تاثیرگذاری و انتقال پیام است. تسهیل سطح دسترسی مخاطبان در قرن حاضر به اینگونه محتواها به نوعی باعث شده که اتاق‌های فکر در گوشه و کنار دهکده جهانی تشکیل و با ایجاد یک سناریوی هدفمند و تولید اثری سینمایی یا سریال‌های دنباله‌دار، مخاطبان گوشه دیگری از جهان را تحت تاثیر قرار دهند، که البته در بسیاری از موارد این اهداف یا در راستای منطقی جلوه دادن سیاست‌های نفوذی در منطقه بوده یا ایجاد همفکری و همسویی دیگران برای رسیدن به اهدافی خاص (بهومیک^۱، ۲۰۲۴: ۱۱).

فعالیت راهبردی و تاکتیکی رسانه‌های غرب به ویژه در سینما، در گسترش ادبیات معنویت عصر نوین و دین نوین جهانی در چند دسته از فیلم‌ها تقسیم بندی و تحلیل شده اند: فیلم‌های کابالیستی^۲ و جادویی و شرگرا، فیلم‌های آخرالزمانی، فیلم‌های شرق گرا به ویژه بودیسم تبتی، فیلم‌های باستان گرا و اساطیری و تاریخی و حماسی، و سرانجام فیلم‌های مروج سبک و شیوه غربی. شاید بتوان از کابالا به منزله مهم ترین ستون دین نوین جهانی که به اندیشه‌های صهیونیسم نیز نزدیک است نام برد (ابرقویی، ۱۳۹۰: ۸۱-۹۱).

هالیوود^۳ و دنیای سینما به منزله یکی از شاخص ترین بازیگران نبرد سایبرنتیک^۴ نظام سرمایه داری غرب، اقداماتی گسترده برای نابودی تفکر دینی و خاموش ساختن فطرت بشری انجام داده و لازم است با شناخت این دستگاه توانمند هنری که به فرموده مقام معظم رهبری، قله سینمای دنیاست (بیانات رهبر انقلاب در دیدار با نخبگان و برگزیدگان استان کرمانشاه، ۱۳۹۰/۷/۲۶)، هر چه بیشتر در تحلیل خروجی‌های شاخص آن و بالا بردن سطح سواد رسانه‌ای جامعه کوشش شود. بنابراین رصد سینمای استراتژیک غرب، به ویژه در بعد کابالیستی و یهودی‌اش و پیگیری آثار تولیدی برجسته آن، بر جامعه تحقیقاتی ما لازم است. (مهدیان، فرج نژاد، ۱۳۹۳: ۶). در این پژوهش سریال ماجراهای هیجان انگیز سابرینا^۵ به منزله یکی از بارزترین اثر ضد دینی سینمای نتفلیکس، با هدف آشکار سازی ایدئولوژی نهفته در آن بررسی می‌شود. در ادامه به مولفه و نمادهایی که با سیر داستانی سریال مطابقت دارند، پرداخته شده است.

اهمیت پژوهش

فیلم‌های سینمایی رسانه‌ای قدرتمند فرهنگی و صنعتی در جوامع محسوب می‌شوند و بازتاب عناصر فرهنگی در فیلم‌های سینمایی هر جامعه‌ای نمود پیدا می‌کند. سینما عامل مهم فرهنگ‌زا و فرهنگ‌زدا تلقی می‌شوند. (دادگران، زندی، امیری، ۱۳۹۴: ۱۰) نقش دین و سینما در شیوه‌های شکل‌گیری جامعه، تولید معنا از طریق اسطوره و آیین، و ایجاد فضایی مقدس که با دنیای روزمره در تضاد است، تمرکز دارد. در این دیدگاه، دین به هر عمل فرهنگی اطلاق می‌شود که بتواند حس زندگی ما را در یک کیهان معنادار پرورش دهد. چنین رویکردی به ما امکان می‌دهد تا نحوه درک ما از مذهب را گسترده تر کنیم به ما کمک می‌کند تا آنچه را که پلیت می‌گوید قرابت‌های چشمگیر بین سینما و مذهب است درک کنیم (سینربرینگ^۶، ۲۰۱۸). نگرانی خانواده‌ها در مورد صحنه‌های جنسی، خشونت، و ناسزاگویی در تلویزیون، سینما و به طور کلی صنعت سرگرمی را به معرفی یک سیستم رتبه بندی تلویزیون

¹ Bhowmick

² Kabbalah

³ Hollywood

⁴ Cybernetics

⁵ Chilling Adventures of Sabrina

⁶ Sinnerbrink(2018)

جدید و بحث برانگیز سوق داده است. متأسفانه بحث عمومی در مورد محتوای برنامه های سرگرمی به جنبه نگران کننده ای گسترش یافته است (اکشتاین، ۱۹۹۷).

سوالات تحقیق

الف) سوالات اصلی

۱- نتفلیکس در آثار خود چه مباحث آشکار ضد دینی را مطرح و بازنمایی کرده است؟

۲- نتفلیکس در آثار خود چه نمادهای ضد دینی را به تصویر کشیده است؟

ب) سوالات فرعی

۱- نتفلیکس در سریال های «ماجراهای هیجان انگیز سابرینا» و «عشای ربانی نیمه شب» از چه رمزگان های ایدئولوژیکی استفاده کرده است؟

۲- نتفلیکس در سریال های «ماجراهای هیجان انگیز سابرینا» و «عشای ربانی نیمه شب» از چه رمزهای اجتماعی استفاده کرده است؟

۳- نتفلیکس در سریال های «ماجراهای هیجان انگیز سابرینا» و «عشای ربانی نیمه شب» از چه رمزهای فنی استفاده کرده است؟

ادبیات موضوع و پیشینه پژوهش

سینمای ضد دینی

در دهه های اخیر تولید و پخش فیلم های سینمایی گسترش زیادی پیدا کرده است. بنگاه های مختلف غربی بخصوص «هالیوود» با سرمایه های عظیم و با هدایت گول های فرهنگی صهیونیستی، انسانیت و اخلاق و دین را هدف جملات قرار داده اند. هالیوود، با ساختن فیلم های شیطانی، سعی در تقویت بر ترویج و عادی سازی روابط جنسی، نوشیدن الکل، خشونت، موسیقی های مختلف، رقص و اختلاط زن و مرد که جریان همه رسانه هاست، به شیوه های مختلف و با تکرار صحنه ها، پیام های شیطانی را القا می کنند. برخی نویسندگان در این باره می نویسند: عصر ما، عصر فترت و احتضار شیطان و در عین حال، عصر بسط و گسترش امور و مجاری تمدنی شیطانی است و این پارادایم^۱ دوگانه روشنگر بخشی از پچیدگی های زمانه حال است. یکی از زمینه های به تصویر کشیدن شیطان در رسانه های غربی و به ویژه هالیوود را باید در قرائت های جدید از کتاب مقدس و به ویژه بخش استعاره و غامض مکاشفات یوحنا جست و جو کرد، آنجا که می گوید: «فرشته ای را دیدم که از آسمان پایین آمد او اژدها (شیطان) را گرفت و به زنجیر کشید و برای مدت هزار سال به چاه بی انتها افکند.» پس از پایان هزار سال، شیطان از زندان آزاد خواهد شد. همین موضوع مورد توجه اربابان رسانه ای قرار گرفت و در پایان هزاره دوم و اوایل هزاره سوم محصولات فراوانی وارد بازار رسانه ای و به ویژه سینمایی شد (کریمی، ۱۳۸۸: ۱۰۱).

۱. مطالعات داخلی

عمرو آبادی و همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهشی با عنوان «روشناسی تبلیغات ضد دینی در فضای مجازی و راهکارهای مقابله با آن»، بیان داشتند که تبلیغات گسترده ضد دینی در فضای مجازی، حاکی از آن است که دولت ها و رسانه های غربی، گسترش بیداری اسلام و گرایش به اسلام را تاب نمی آورند و با تبلیغات نادرست، می کوشند چهره اسلام را در جهان، تیره و تار نشان

^۱ Paradigm

دهند. شناخت روش های جدید و گوناگون در این زمینه، به مسلمانان کمک می کند با آشنایی راهبردی تاکتیک های دشمن، محتوای غنی دینی را متناسب با نیاز مخاطب ارائه نماید که عمده ترین تاکتیک های دشمن در این زمینه عبارت است از نمایش زنده برخی اعتقادات غیر دینی به نام دین، پررنگ نمودن عرفان های کاذب و انحرافی به عنوان گرایشات دینی، تولید ابزارهای جدید و متنوع در عرصه تکنولوژی در راستای اشاعه فحشا و دین گریزی کاربران و به ویژه نوجوانان و سوء استفاده از نقاط ضعف حکومت های اسلامی در استفاده از تکنولوژی های نو در عرصه نظارت و مدیریت. پژوهشگران در این مقاله تلاش کرده اند با گردآوری آرا و نظرات مختلف صاحب نظران به مطالعه و بررسی راه های متنوع نفوذ دشمن و تبلیغات ضد دینی در فضای مجازی در اذهان کاربران پرداخته و با معرفی این راه ها و ارائه راهکارهای مقابله با تهاجم دشمن- در این زمینه- به واکسینه نمودن مخاطبان فضای مجازی کمک نمایند.

مهدیان و فرج نژاد (۱۳۹۳) در پژوهشی به موضوع «بررسی انتقادی کابالیسم در سینمای هالیوود (مطالعه موردی انیمیشن سینمایی ناین^۱)» بیان داشتند دین از ابتدای پیدایش انسان نقش مهمی در زندگی او داشته است. سینماگران نیز به تبع جامعه و تاریخ، همواره نگاه های دینی را به همراه داشته اند و با روایت و استفاده از تکنیک های بصری و صوتی و سوژه سازی و پردازش شخصیت های مورد نیاز خود، بر سبک دین مداری مخاطب مؤثر بوده اند. کابالا یا همان تصوف یهودی یکی از این معنویت های غیر اصیل است که در سال های اخیر در مجامع سینمایی مورد توجه قرار گرفته است. این مقاله با تلقی کابالا به عنوان یکی از مؤلفه های کلیدی معنویت عصر نوین، سعی نموده است با بررسی موردی انیمیشن ناین، روش های القاء نامحسوس مفاهیم کابالیستی، توسط رسانه ها را بررسی نماید.

۲. مطالعات خارجی

یاسین اونر^۲ (۲۰۲۳) در پژوهشی به موضوع «نمادگرایی مسیحی در سینمای نتفلیکس^۳» این کتاب که توسط انتشارات گورگیاس در نیوجرسی منتشر شده، به بررسی نمادگرایی مسیحی در سینمای نتفلیکس به عنوان یکی از نهادهای پیشرو صنعت فیلم در قرن بیست و یکم می پردازد. پس از مروری بر تاریخ سینما و نمادهای مسیحی به طور کلی، این مطالعه در بخش سوم خود بر حضور مسیحیت در تولیدات نتفلیکس تمرکز می کند و موضوعاتی از تصاویر کتاب مقدس و زندگی کلیسا تا رفتارهای نادرست روحانیون را پوشش می دهد. این اثر می تواند به عنوان چارچوبی نظری برای تحلیل بازنمایی های دینی و ضد دینی در محتوای نتفلیکس مورد استفاده قرار گیرد.

مک داندل و اسمیت روزی (۲۰۲۲) در کتاب «اثر نتفلیکس» بیان داشتند نتفلیکس بیش از ۲۱۴ میلیون کاربر در بیش از ۱۹۰ کشور دنیا که به طور میانگین سالانه ۱۰ درصد به آن ها افزوده می شود، اشغال یک سوم ترافیک اینترنت ایالات متحده و بیش از ۱۵ درصد پهنای باند اینترنت کل دنیا، درآمد تصاعدی سالیانه که تنها در سال ۲۰۲۰ به رقم ۲۵ میلیارد دلار رسید و رشد روزافزون ارزش سهام این شرکت، گویای اهمیت و نفوذ این رسانه عظیم است. گفتمان پارادوکسیکال گسترده ای پدید آمده است که نتفلیکس را به مثابه تلویزیون می پندارد و درعین حال آن را شرکتی می داند که ناقوس مرگ تلویزیون را به صدا درمی آورد. شکی نیست که نتفلیکس، چه به عنوان یک فناوری، یک تامین کننده ی محتوا یا یک شرکت قدرتمند فراملی شناخته شود، در تقاطع نیروهای

^۱ animation 9

^۲ Yasin Öner

^۳ Christian Symbolism in Netflix Cinema

مختلفی ایستاده است که اساساً آینده‌ی تولید رسانه، توزیع و مصرف آن را شکل می‌دهند. با این حال به رغم نقش انقلابی و متحول کننده این شرکت، برخلاف رقابیش کمتر مورد توجه اصحاب آکادمی و منتقدان قرار گرفته است.

جمع بندی پیشینه پژوهش

پژوهش حاضر با هدف تحلیل نمادهای ضد دینی در آثار پرترفدار نتفلیکس، به بررسی و تحلیل محتوای این رسانه می‌پردازد که در سال‌های اخیر به یکی از بزرگ‌ترین و تأثیرگذارترین پلتفرم‌های رسانه‌ای تبدیل شده است. با توجه به پیشینه پژوهش‌های داخلی و خارجی، این مطالعه به دنبال شناسایی و تحلیل روش‌های مختلفی است که نتفلیکس برای بازنمایی مضامین دینی و ضد دینی به کار می‌برد. در این راستا، پژوهش‌های داخلی مانند کار عمرو آبادی و همکاران، به بررسی تبلیغات ضد دینی در فضای مجازی و تأثیر آن بر اذهان عمومی پرداخته‌اند و نشان داده‌اند که چگونه رسانه‌ها می‌توانند با استفاده از تکنیک‌های خاص، تصورات نادرستی از دین را در ذهن مخاطبان ایجاد کنند. این موضوع در پژوهش حاضر به عنوان یک بستر نظری برای تحلیل محتوای نتفلیکس مورد استفاده قرار می‌گیرد.

از سوی دیگر، مطالعات خارجی نیز به بررسی نمادگرایی دینی در سینما پرداخته‌اند. به ویژه کتاب یاسین اونر در مورد نمادهای مسیحی در سینمای نتفلیکس، به عنوان یک منبع مهم در این زمینه، به تحلیل حضور مسیحیت و نمادهای آن در تولیدات نتفلیکس می‌پردازد. این کتاب می‌تواند به عنوان چارچوبی نظری برای تحلیل بازنمایی‌های دینی و ضد دینی در محتوای نتفلیکس مورد استفاده قرار گیرد و به پژوهش حاضر کمک کند تا به درک بهتری از نحوه تأثیرگذاری این رسانه بر تصورات دینی و ضد دینی دست یابد.

در نهایت، با توجه به اهمیت و نفوذ روزافزون نتفلیکس در عرصه رسانه، پژوهش حاضر به بررسی چگونگی تأثیر این پلتفرم بر فرهنگ و باورهای دینی مخاطبان می‌پردازد. با توجه به آمارهای ارائه شده در کتاب مک دانلد و اسمیت روزی، نتفلیکس به عنوان یک رسانه قدرتمند، می‌تواند نقش مهمی در شکل دهی به گفتمان‌های دینی و ضد دینی ایفا کند. این پژوهش با هدف شناسایی و تحلیل این تأثیرات، به بررسی نمادهای ضد دینی در آثار نتفلیکس می‌پردازد و سعی دارد تا به درک بهتری از چالش‌ها و فرصت‌های موجود در این زمینه دست یابد.

مبانی نظری

در تحلیل نمادهای ضد دینی در آثار نتفلیکس، «نظریه بازنمایی»^۱ به عنوان چارچوب اصلی مطرح می‌شود. بازنمایی به چگونگی نمایش ایده‌ها، مفاهیم و هویت‌ها در رسانه اشاره دارد و این که چگونه رسانه‌ها با گزینش و ارائه‌ی خاصی از واقعیت، معانی جدیدی می‌سازند (فیسک، ۱۳۸۶: ۴۷). در این راستا، «چارچوب‌سازی»^۲ نیز حائز اهمیت است، زیرا رسانه با انتخاب و تأکید بر برخی جنبه‌های دین، تصویری خاص از آن ارائه می‌دهد (سجودی، ۱۳۹۰: ۸۹). از سوی دیگر، «کلشه‌سازی»^۳ به عنوان ابزاری برای تقویت یا تضعیف تصویر دین در رسانه عمل می‌کند و با تکرار الگوهای خاص، ذهنیت مخاطب را شکل می‌دهد (دادگران و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۲). «نشانه‌شناسی»^۴ نیز روشی کلیدی برای تحلیل نمادهای دینی در سینماست. بر اساس این نظریه، هر عنصر تصویری، صوتی یا روایی در فیلم می‌تواند به عنوان نشانه‌ای از مفاهیم عمیق‌تر دینی یا ضد دینی عمل کند (سجودی، ۱۳۹۰: ۵۶). به عنوان مثال، استفاده از نور، رنگ‌ها، معماری کلیسا یا موسیقی مذهبی می‌تواند بار معنایی خاصی داشته باشد (محمدپور، ۱۴۰۳).

^۱ Representation

^۲ Framing

^۳ Stereotyping

^۴ Semiotics

همچنین، «طبیعی سازی» به فرآیندی اشاره دارد که در آن رسانه‌ها مفاهیم ایدئولوژیک را به گونه‌ای نمایش می‌دهند که گویی اموری عادی و غیرقابل چالش هستند (ادگار و سجویک، ۱۳۸۷: ۱۵۴). در کنار این نظریات، ایدئولوژی هژمونیک گرامشی نیز قابل طرح است، چرا که رسانه‌ها مانند نتفلیکس می‌توانند با بازتولید گفتمان‌های مسلط، ارزش‌های ضددینی را به عنوان هنجار اجتماعی تثبیت کنند (فیسک، ۱۳۸۰: ۱۲۳). این رویکردها در مجموع نشان می‌دهند که چگونه سینما نه تنها بازتاب‌دهنده‌ی واقعیت، بلکه سازنده‌ی معانی جدید و جهت‌دهنده‌ی افکار عمومی است.

سینما در دست یهودیت

صنعت سینمای هالیوود امروزه در انحصار بزرگان یهود است. به قدری این موضوع روشن است که یکی از مجلات صهیونیستها به نام مومنت در سال ۱۹۹۶ تحت عنوان «یهودیان هالیوود را اداره میکنند خوب که چی»، به حقیقت این مطلب اقرار نموده است. با مرور اجمالی پروتکل‌های جهانی یهود، به سهولت میتوان دریافت که صهیونیسم بین الملل به هدفی کمتر از تصاحب کامل دنیا و تشکیل حکومت واحد جهانی نمی‌اندیشد و خرافات دینی را به عنوان یکی از راهکارهای اساسی خود برگزیده است. سوء استفاده از برخی فرازهای تحریف شده کتاب تورات و ترویج این خرافات از طریق فیلم‌های سینمایی از همان آغاز، در دستور کار صهیونیسم بین الملل قرار داشته و همین امر حجم گسترده‌ای از فیلمهای ظاهراً دینی ولی در باطن خرافی را در تاریخ سینمای جهان پدید آورده است (فلاح صابر، ۱۳۸۷: ۸۰-۸۱).

روش شناسی

در این پژوهش باتوجه به موضوع بهترین روش انتخابی، نشانه شناسی است. رمزگان‌ها و نشانه‌های موجود در سریال‌های «ماجراهای هیجان انگیز سابرینا»^۱ و «عشای ربانی نیمه شب»^۲ بررسی میشود. همچنین از رمزگان جان فیسک^۳ برای تحلیل سریال استفاده شده و بنابر موضوع پژوهش مباحث و مباحث نمادهای ضد دینی دارای اهمیت است. بنابراین پژوهش کیفی بوده و براساس روش، توصیفی و تحلیلی است. همچنین از روش کتابخانه‌ای برای گردآوری اطلاعات استفاده شده است.

نشانه شناسی

نشانه‌شناسی به معنی علم مطالعه نشانه‌ها و نمادها است. نشانه‌شناسی علمی است که به بررسی انواع نشانه‌ها، عوامل حاضر در فرایند تولید و مبادله و تعبیر آنها و نیز قواعد حاکم بر نشانه‌ها می‌پردازد. نشانه چیزی است که بر غیر خود دلالت دارد. نشانه‌ها بر پایه روش یا رمزگان مورد بهره برای انتقالشان دسته‌بندی می‌شوند که می‌تواند آواهای خاص، علامت‌های الفبایی، نمادهای تصویری، حرکات بدن یا حتی پوشیدن یک لباس ویژه باشد. هر کدام از این‌ها برای رساندن پیام ابتدا باید توسط گروه یا جامعه‌ای از انسان‌ها به عنوان حامل معنایی خاص پذیرفته شده باشند (طاهری، ۱۳۹۶: ۱۶-۱۷). نشانه‌شناسان نشانه‌ها را جدا از هم مطالعه نمی‌کنند، بلکه توجه خود را به مطالعه شکل‌گیری و مبادله معنا در متون و گفتمان‌های مختلف و در سطوح همزمانی و در زمانی معطوف کرده‌اند (سجودی، ۱۳۹۰: ۱۲۸). بنابراین نشانه شناسی دانشی است که نشانه‌های ارتباطی را بررسی می‌کند. نشانه‌ها واحدهایی معنادارند که به شکل تصاویر، اصوات، اعمال و حرکات یا اشیا درآمده‌اند. این اشکال هیچ نوع معنای طبیعی یا ذاتی ای

¹ Chilling Adventures of Sabrina

² Midnight Mass

³ John Fisk

را حمل نمی کنند. فقط وقتی تبدیل به علامت یا نشانه می شوند که ما آنها را منسوب به معنا می کنیم و یا به آنها معنا می دهیم (نرسیسیانس، ۱۳۸۷: ۲۱).

رمزگان جان فیسک

در نظر نشانه شناسان، هیچگونه پیامی فارغ از رمز وجود ندارد. (ضمیران، ۱۳۸۲: ۱۵۱). رمزگان مجموعه قواعدی اند که براساس آن، عناصری انتخاب می شوند که با دیگر عناصر ترکیب شده و عناصری جدید می سازند (یوهانسون و لارسن، ۱۹۴۲: ۷۲). بنابراین رمزگان به قوانینی اشاره دارد که عناصر یک نظام را به عناصر یک یا چند نظام دیگر پیوند می دهد و هردو طرف حاضر در مبادله پیام، واقعاً یا فرضاً، کاملاً یا بعضاً و یا مشترکاً، از این قوانین بهره می برند (سیبیاک، ۱۳۹۱: ۶۸). از دیدگاه جان فیسک، «همه رمزها معنا را می رسانند» (فیسک، ۱۳۸۶: ۹۸). بنا بر دیدگاه فیسک، رمزها دارای سه سطح اند: واقعیت، بازنمایی، ایدئولوژی. به عبارت دیگر، رویدادی که قرار است به فیلم سینمایی تبدیل شود، قبلاً با رمزهای اجتماعی رمزگذاری شده است؛ یعنی سطح واقعیت. سپس رمزهای فنی، رمزهای اجتماعی را رمزگذاری می کنند و رمزگان ایدئولوژیک، رمزهای مزبور را در مقوله های انسجام و مقبولیت اجتماعی قرار می دهد. (فیسک، ۱۳۸۰: ۱۴۷) در جدول ذیل، سطوح رمزگان جان فیسک، بیان شده است:

جدول ۲: سطوح رمزهای جان فیسک

سطح ۱	واقعیت یا رمزهای اجتماعی	واقعه‌ای که قرار است از تلویزیون پخش شود پیشاپیش با رمزهای اجتماعی رمزگذاری شده است؛ مثل ظاهر، لباس، چهره پردازی، محیط، رفتار، گفتار، حرکات سر و دست، و صدا.
سطح ۲	بازنمایی یا رمزهای فنی	رمزهای اجتماعی را عوامل فنی به کمک دستگاه‌های الکترونیکی رمزگذاری می کنند. برخی از رمزهای فنی عبارت است از: دوربین، نورپردازی، تدوین، موسیقی و صدابرداری که رمزهای متعارف بازنمایی را انتقال می دهند و رمزهای اخیر نیز بازنمایی عناصری دیگر را شکل می دهند؛ از قبیل روایت، کشمکش، شخصیت، گفت‌وگو، زمان و مکان و انتخاب نقش آفرینان.
سطح ۳	ایدئولوژی یا رمزهای ایدئولوژیک	رمزهای ایدئولوژی عناصر مزبور را در مقوله‌های «انسجام» و «مقبولیت اجتماعی» قرار می دهند. برخی از رمزهای اجتماعی عبارت است از: فردگرایی، پدرسالاری، نژاد، طبقه اجتماعی، مادی گرایی و سرمایه داری.

در جدول ذیل، چارچوب تحلیل فیلم برگرفته از دیدگاه جان فیسک خلاصه شده است:

جدول ۳: چارچوب تحلیل فیلم از دیدگاه جان فیسک

رمزهای فیلم	رمزهای اجتماعی	گفتار	
		محیط	
		لباس	
		وضع ظاهر	
	رمزهای فنی	زمان و مکان	
		وسائل صحنه	

نام بازیگران انتخاب بازیگران صدا	بازیگران	رمزهای ایدئولوژیک	
گفتگو موسیقی	صدا		
	مفهوم اصلی		
	دسته بندی مفاهیم		
	مفاهیم به حاشیه رفته		

تحلیل رمزگان فیسک

رمزهای اجتماعی سریال های انتخابی

رمزهای اجتماعی، دال هایی هستند که مدلولشان پیشاپیش معلوم شده است. این رمزگان را می توان به گونه ای ساده تر نشانه هایی دانست که بیرون متن وجود دارند و در فیلم به صورت بسیار ساده، بازتولید می شوند (مهدیان، اسماعیلی، ۱۳۹۲). منظور فیسک از رمزگان اجتماعی این است که حضور انسان ها در زندگی واقعی، همواره حضوری رمزگذاری شده است. به عبارت دیگر، ادراک ما از افراد گوناگون بر اساس ظاهرشان، طبق رمزهای متعارف در فرهنگمان شکل می گیرد (فیسک، ۱۳۸۰: ۱۲۸). در سریال های «ماجراهای هیجان انگیز سابرینا» و «عشای ربانی نیمه شب» رمزهای اجتماعی به طور قابل توجهی به بررسی هویت، قدرت و دین پرداخته می شود. در «سابرینا»، داستان به چالش های هویتی نوجوانی می پردازد که بین دو جهان، دنیای جادوگری و دنیای انسانی، در نوسان است. این تعارض نه تنها نمادین از جستجوی فردی برای هویت است بلکه به مسائل اجتماعی مانند فشارهای اجتماعی و انتظارات خانوادگی نیز اشاره دارد. در مقابل، «عشای ربانی نیمه شب» به بررسی پیچیدگی های ایمان و اعتقاد در جامعه ای کوچک می پردازد که با بحران ها و رازهای تاریک مواجه است. این سریال با استفاده از عناصر مذهبی، به چالش های اخلاقی و پیامدهای ناشی از قدرت دینی می پردازد و نشان می دهد که چگونه ترس و امید می تواند بر روابط اجتماعی تأثیر بگذارد.

رمزهای فنی سریال های انتخابی

در تحلیل سریال های «ماجراهای هیجان انگیز سابرینا»، «عشای ربانی نیمه شب» می توان به رمزهای فنی فیسک شامل زمان و مکان، وسایل صحنه، بازیگران و صدا پرداخت. هر یک از این سریال ها با استفاده از زمان و مکان خاص خود، فضایی منحصر به فرد را خلق کرده اند که به درک بهتر داستان کمک می کند. در «سابرینا»، زمان معاصر و مکان های خیالی و واقعی به طور همزمان به تصویر کشیده می شود، که تضاد بین دنیای جادوگری و دنیای انسانی را نمایان می کند. وسایل صحنه مانند کتاب های جادوگری، لوازم جادویی و محیط های تاریک، حس رازآلودی را ایجاد می کنند که در کنار بازیگران جوان و با استعداد، داستان را جذاب تر می سازد. در مقابل، «عشای ربانی نیمه شب» در یک روستای کوچک و دورافتاده با زمان معاصر جریان دارد، جایی که فضای بسته

و تاریخ آن به ایجاد تنش و تعلیق کمک می‌کند. وسایل صحنه مانند کلیسا، خانه‌های قدیمی و نمادهای مذهبی به عمق داستان افزوده و بازیگران با ایفای نقش‌های قوی، احساسات پیچیده‌ای را منتقل می‌کنند.

رمزهای ایدئولوژیک سریال‌های انتخابی

در تحلیل ایدئولوژیک سریال‌های «سابرینا» و «عشای ربانی نیمه شب» می‌توان به بررسی مفاهیم اصلی، دسته‌بندی مفاهیم و مفاهیم به حاشیه رفته پرداخت. در «سابرینا»، مفهوم اصلی جستجوی هویت و تعادل میان دنیای جادوگری و دنیای انسانی است. این سریال به طور خاص به چالش‌های نوجوانی، استقلال و انتخاب‌های اخلاقی می‌پردازد، که نمایانگر مبارزه برای یافتن خود در دنیایی پر از تضادهاست. در این راستا، مفاهیم مرتبط با قدرت، دوگانگی و پذیرش تفاوت‌ها به شکل برجسته‌ای مطرح می‌شوند. در مقابل، «عشای ربانی نیمه شب» با تمرکز بر دین و باورهای مذهبی، مفاهیم اصلی را حول محور ترس، ایمان و جامعه بسته شکل می‌دهد. در این سریال، مبارزه با نیروهای تاریکی و چالش‌های اخلاقی ناشی از تعصبات مذهبی، موضوعاتی هستند که به‌خوبی بررسی می‌شوند. دسته‌بندی مفاهیم در اینجا شامل تقابل بین خیر و شر، حقیقت و دروغ، و ایمان و شک است که همگی به ایجاد تنش‌های دراماتیک کمک می‌کنند. در ادامه این پژوهش با اتخاذ به روش نشانه‌شناسی تصویری جان فیسک، به تحلیل نمادهای ضد دینی در سریال‌های «ماجرای هیجان‌انگیز سابرینا» و «عشای ربانی نیمه‌شب» پرداخته است. بر این اساس، سه سطح تحلیل نشانه‌شناختی شامل:

جدول ۴: سطح تحلیل نشانه شناختی

۱	سطح واقعی (توصیف عناصر بصری و روایی)
۲	سطح بازنمودی (ارتباط نشانه‌ها با مفاهیم فرهنگی)
۳	سطح ایدئولوژیک (پیام‌های نهفته در متن)

سریال «ماجرای هیجان‌انگیز سابرینا» (۲۰۱۸-۲۰۲۰)

معرفی و خلاصه داستان:

سریال «سابرینا» با کارگردانی روبرتو ساکاسا^۱ به عنوان یکی از پربیننده‌ترین تولیدات نتفلیکس در ژانر فانتزی و ترسناک، با بازنمایی خاصی از مفاهیم دینی و ضد دینی توجه محققان را جلب کرده است که در ۴ فصل تولید شده است. این سریال با اقتباس از کمیک‌بوک‌های آرچی و تمرکز بر زندگی نوجوانی نیمه‌جادوگر که بین دنیای انسانی و شیطانی در نوسان است، به‌طور نظام‌مند به بازتعریف مفاهیمی چون تقدس، شیطان‌پرستی و آیین‌های جادویی می‌پردازد. ماجرا از جایی کلید می‌خورد که سابرینا، جادوگر جوانی که در کودکی والدینش را از دست داده است و همواره با عمه‌هایش زندگی می‌کند، در آستانه‌ی شانزده سالگی متوجه می‌شود که در شب تولدش موظف به نام‌نویسی در کتاب هیولا و پیوند با شیطان است. کتابی که نگارش اسمش در آن، از وی یک جادوگر حقیقی می‌سازد و در عین حال، آزادی عملش در برخی زمان‌ها را از او دریغ می‌کند. همین هم به نوعی باعث و بانی شروع قصه‌ی تلاش سابرینا، برای زندگی کردن در جایگاه دو شخصیت مختلف است. او روزها به دبیرستان گرین‌دیل می‌رود و مثل نوجوانان دیگر درسش را می‌خواند و شب‌ها عمه‌هایش را برای رفتن به کلیسای شب، همراهی می‌کند. این تضاد بین جادوگر بودن و زندگی کردن در قالب یک انسان عادی هم بزرگ‌ترین چالش شخصیت اصلی و بزرگ‌ترین عنصر شکل‌دهنده به هسته‌ی داستانی سریال «سابرینا» است.

^۱ Roberto Aguirre-Sacasa

یافته‌های نشانه‌شناختی:

جدول ۵: چهارچوب تحلیل فیلم از دیدگاه جان فیسک (سریال ماجراهای هیجان انگیز ساپرینا)

شواهد تصویری	سطح ایدئولوژیک	سطح باز نمودی	سطح واقعی	نماد/عنصر
فصل ۱، قسمت ۴ - مراسم تقدیس	طبیعی سازی نمادهای ضد دینی	نشانه‌ای از شیطان پرستی مدرن	استفاده مکرر در صحنه‌های آیینی	نماد پنتاگرام وارونه
فصل ۳، قسمت ۶ - ظهور لوسیفر	ترویج دوگانگی ارزشی	تحریف تصویر سنتی شیطان	بازنمایی به شکل فرشته‌ای نورانی	شخصیت لوسیفر
فصل ۲، قسمت ۱ - صحنه‌های آموزش جادو	به چالش کشیدن مرجعیت متون دینی	جایگزینی متون دینی با متون جادویی	طراحی مشابه کتاب مقدس	کتاب سایه‌ها
فصل ۴، قسمت ۳ - مراسم اصلی	عادی سازی مناسک شیطانی	اختلاط آیین‌های دینی و ضد دینی	ترکیب عناصر مسیحی و سحرآمیز	مراسم بلک مس
فصل ۱، قسمت ۴ - آکادمی جادوگری	نشان دادن قدرت بافومت	بی رقیب بودن بافومت در قدرت های ماورایی	به تصویر کشیدن مجسمه	نماد بافومت

تحلیل یافته‌ها:

استراتژی طبیعی سازی:

۱. استفاده از نورپردازی گرم، فضای دوست‌داشتنی و فانتزی در صحنه‌های شیطان پرستی (فصل ۱، قسمت ۲)
۲. شخصیت پردازی مثبت از جادوگران به عنوان موجوداتی آسیب دیده و قربانی (فصل ۲، قسمت ۵)
۳. تبلیغ فمینیسم و مستقل نشان دادن زن ها در جامعه جادوگری و عادی سازی ناسازگاری با مردان (فصل ۱، قسمت ۱۳)
۴. پرداختن به روابط های آزاد و بدون تعهد و پوشش های غربی (فصل ۲، قسمت ۳)
۵. فراهم کردن فضایی برای عادی سازی رابطه های همجنسگرایی (فصل ۱، قسمت ۳)

چارچوب سازی گفتمانی:

۱. تقابل دوگانه «سنتی/مدرن» با برجسته سازی محدودیت های دین سنتی (فصل ۳، قسمت ۸)
۲. پیوند زدن آزادی خواهی زنانه با گرایش های ضد دینی (فصل ۴، قسمت ۲)
۳. نقد نظام های اجتماعی به نظام های مرد سالانه و به چالش کشیدن آنها (فصل ۲، قسمت ۵)

تحلیل کلیدی:

۱. «تقدس زدایی از نمادهای دینی» با جایگزینی نشان های جادویی
۲. «بازنمایی دوگانه از خیر و شر» به صورت سیال و نامشخص
۳. «استفاده از معماری گوتیک» برای ایجاد حس تقدس ساختگی
۴. «شخصیت پردازی پیچیده» از شر به عنوان نیرویی جذاب
۵. «نمادگرایی اساطیری» کتاب سایه ها و راز و رمزهای قدرت
۶. «تضاد بین سنت و مدرنیته» به چالش کشیدن هویت در عصر مدرن
۷. «بازتعریف مفاهیم اخلاقی» تقابل خیر و شر در به دست آوردن قدرت

سریال «عشای ربانی نیمه شب» (۲۰۲۱)

معرفی سریال و اهمیت آن:

این سریال با کارگردانی ماک فلاناگان^۱ ترسیم‌گرایی که در یک جامعه مذهبی منزوی اتفاق می‌افتد که در یک سریال تک فصلی به تصویر کشیده شده است، این سریال داستان یک مرد جوان را دنبال می‌کند که پس از گذراندن دوران حبس برای تصادف رانندگی در حال مستی و کشتن یک انسان، پس از چند سال به خانه خود در جزیره‌ای منزوی و دور افتاده در آمریکا باز می‌گردد. اما درست در همان زمانی که این پسر به جزیره برمی‌گردد، این شهر کوچک مذهبی با ورود یک کشیش جوان کاریزماتیک و مرموز که پس از گم شدن کشیش قبلی جزیره در سرزمین‌های مقدس (فلسطین)، جانشین او شده است، دستخوش تغییراتی عجیب می‌شود. در این بین همانطور که ما به تدریج در مورد همه اعضای این جامعه کوچک بیشتر می‌آموزیم، اتفاقات عجیب، هولناک و معجزه آسایی شروع به خودنمایی می‌کند که زندگی همه اعضای داخل جزیره را برای همیشه تغییر خواهد داد.

جدول تحلیل نشانه‌شناختی:

جدول ۶: چهارچوب تحلیل فیلم از دیدگاه جان فیسک (سریال عشای ربانی نیمه شب)

نماد/عنصر	سطح واقعی	سطح باز نمودی	سطح ایدئولوژیک	شواهد
جام شراب	استفاده در مراسم عشای ربانی	نماد خونا شام‌ها	تحریف آیین مسیحی	قسمت ۳، صحنه عشای ربانی
شخصیت کشیش	چهره‌ای کاریزماتیک	عامل شرارت پنهان	تردید در نهاد روحانیت	قسمت ۵، موعظه‌های شبانه
طوفان	رویداد طبیعی	نماد خشم الهی	بازتفسیر سکولار از بلایا	قسمت ۷، صحنه پایانی
فرشته شیطانی	رویارویی با حقیقت	نماد منجی	بازنمایی قدرت شیطان	قسمت ۶، معرفی فرشته شیطانی
کتاب طلسم‌ها	طراحی باستانی	نماد دانش ممنوعه	به چالش کشیدن مرجعیت دینی	قسمت ۲ گمشده در سرزمین
مراسم تشریف	پوشش سفید	نمایش قدرت جمعی	طبیعی‌سازی مناسک سری	قسمت ۴ تشریفات مذهبی

تحلیل یافته‌ها:

استراتژی طبیعی‌سازی:

۱. منجی پروری و امید ناامیدان و دخالت در کار خدا و طبیعت با نیروی شیطانی (فصل ۱، قسمت ۳)
۲. جذاب نبودن مناسک دینی مطرح در مناسک‌های مذهبی (فصل ۱، قسمت ۴)
۳. ناکافی بودن دین‌های الهی در مقابل پیشنهاد های قدرت شیطانی (فصل ۱، قسمت ۵)

چارچوب سازی گفتگویی:

۱. قرار گرفتن کنایه آمیز شخص شرور و شیطانی در لباس مردان خدا و ملقب به فرشته آسمان (فصل ۱، قسمت ۶)
۲. تسلیم شدن در برابر دریافت قدرت های شیطانی (فصل ۱، قسمت ۵)

تحلیل کلیدی:

۱. استفاده از «فضاسازی مذهبی» برای پیشبرد روایت وحشتناک
۲. «تقابل علم و دین» با نمایش شخصیت پزشک به عنوان قهرمان
۳. «بازتعریف معجزات» به عنوان پدیده‌های شیطانی
۴. «نورپردازی سرد» در صحنه‌های کلیسا برای القای حس رخوت
۵. «تمثیل‌های مذهبی» رستاخیز، معجزه، قربانی

^۱ Mike Flanagan

۶. «شخصیت‌پردازی پیچیده» از کشیشان و مؤمنان
۷. «فضاسازی نمادین» کلیسای گوتیک، نورهای رنگی شیشه‌های کلیسا

یافته‌های تطبیقی:

۱. الگوی مشترک نورپردازی:

نورپردازی به عنوان یک عنصر کلیدی در ایجاد جو و انتقال احساسات استفاده می‌شود. هر دو سریال از نورپردازی برای تقویت تم‌های تاریک و معماگونه خود بهره می‌برند. در «ماجرهای هیجان انگیز سابرینا»، نورپردازی اغلب با کنتراست بالا و سایه‌های عمیق همراه است که حس رازآلودگی و جادو را به تصویر می‌کشد. رنگ‌های سرد و تیره، فضای ترس و تنش را ایجاد می‌کنند. در مقابل، «عشای ربانی نیمه شب» نیز از نورپردازی ملایم و گرم‌تر در برخی صحنه‌ها استفاده می‌کند تا احساس نزدیکی و صمیمیت را منتقل کند، اما در صحنه‌های تنش‌زا، نورپردازی تاریک و سایه‌های شدید به شدت احساس اضطراب و ترس را افزایش می‌دهد. به طور کلی، هر دو سریال از نورپردازی به صورت هوشمندانه‌ای برای تقویت داستان و شخصیت‌ها استفاده می‌کنند و این امر به ایجاد یک فضای جذاب و تاثیرگذار کمک می‌کند.

۲. بازتعریف مناسک‌های دینی و ضد دینی:

مناسک‌های دینی و ضد دینی به‌طور قابل توجهی به تصویر کشیده می‌شوند و این دو سریال به بررسی تضادهای میان ایمان، جادو و هنجارهای اجتماعی می‌پردازند. در «ماجرهای هیجان انگیز سابرینا»، مناسک جادوگری و مراسم‌های مرتبط با آن به عنوان نمادهایی از آزادی فردی و انتخاب شخصی معرفی می‌شوند، در حالی که مناسک مذهبی سنتی به‌طور غالب به عنوان محدودکننده و سرکوبگر نشان داده می‌شوند. این سریال با استفاده از نمادهای مذهبی و تصاویری از مراسم‌های جادوگری، تلاش می‌کند تا مفهوم قدرت و کنترل را در مقابل آزادی فردی به چالش بکشد. در «عشای ربانی نیمه شب»، مناسک دینی به‌ویژه مراسم‌های مذهبی و آیین‌های خاص با نگاهی انتقادی مورد بررسی قرار می‌گیرند. این سریال به طور خاص بر روی جنبه‌های تاریک و مخفی مناسک دینی تمرکز دارد و نشان می‌دهد که چگونه برخی از این مناسک می‌توانند به ابزاری برای کنترل و تسلط تبدیل شوند. در اینجا، مناسک مذهبی به عنوان وسیله‌ای برای ایجاد ترس و وابستگی در شخصیت‌ها به تصویر کشیده می‌شود، که در تضاد با تمایل آن‌ها برای آزادی و خودمختاری است. در مجموع، هر دو سریال با استفاده از مناسک‌های دینی و ضد دینی، به بررسی موضوعاتی چون قدرت، کنترل، آزادی و هویت می‌پردازند و نشان می‌دهند که چگونه این مناسک می‌توانند بر زندگی شخصیت‌ها تأثیر بگذارند. این تضادها نه تنها به غنای داستان کمک می‌کند، بلکه بیننده را نیز به تفکر درباره مفاهیم عمیق‌تری در مورد دین و جادو و تأثیر آن‌ها بر زندگی انسان‌ها سوق می‌دهد.

۳. رویکرد به نهادهای دینی:

نهادهای دینی به‌طور متفاوتی به تصویر کشیده می‌شوند که هر کدام نمایانگر رویکرد خاصی به مسائل ایمان، قدرت و آزادی فردی هستند. در «ماجرهای هیجان انگیز سابرینا»، نهادهای دینی به عنوان نمادهایی از محدودیت و سرکوبگری معرفی می‌شوند. جادوگری و مناسک مرتبط با آن به عنوان ابزاری برای خودمختاری و آزادی فردی در مقابل هنجارهای اجتماعی و مذهبی سنتی به تصویر کشیده می‌شود. این سریال به چالش کشیدن نهادهای دینی را از طریق شخصیت‌های اصلی خود نشان می‌دهد که با انتخاب‌های خود در تلاش برای تعیین سرنوشت خود هستند و سعی دارند تا از قید و بندهای موجود رهایی یابند. در «عشای ربانی نیمه شب»، نهادهای دینی به‌ویژه از جنبه تاریک و مخفی‌شان بررسی می‌شوند. این سریال به نقد و بررسی مناسک مذهبی می‌پردازد که می‌توانند به ابزاری برای کنترل و تسلط تبدیل شوند. شخصیت‌ها در این داستان با جنبه‌های منفی دین مواجه می‌شوند و نشان داده می‌شود که چگونه برخی از مناسک می‌توانند ترس و وابستگی ایجاد کنند. این رویکرد به نهادهای دینی، تماشاگر را به تفکر درباره تأثیرات منفی ممکن بر زندگی انسان‌ها سوق می‌دهد و نشان می‌دهد که دین می‌تواند در کنار جنبه‌های مثبتش، دارای ابعاد تاریک و کنترل‌کننده نیز باشد. در مجموع، هر دو سریال با استفاده از نهادهای دینی، تضادهایی را میان آزادی فردی و

کنترل اجتماعی به تصویر می‌کشند و به بررسی تأثیرات این نهادها بر هویت و انتخاب‌های شخصیت‌ها می‌پردازند. این رویکردها نه تنها تنوع در نگرش‌ها نسبت به دین را نشان می‌دهند بلکه بیننده را نیز به تأمل درباره مفاهیم عمیق‌تری از ایمان و قدرت دعوت می‌کنند.

مقایسه تطبیقی سریال‌ها:

۱. محوریت تضادها:

سریال ماجراهای هیجان انگیز سابرینا

تضاد بین دنیای جادوگری و دنیای انسانی: سابرینا یک دختر نیمه‌جادوگر است که در تلاش است تا تعادل بین زندگی عادی خود و هویت جادوگری‌اش را برقرار کند. او باید با چالش‌های زندگی روزمره مانند مدرسه، دوستی‌ها و روابط انسانی کنار بیاید، در حالی که همزمان با قدرت‌های جادویی و مسئولیت‌های ناشی از آن نیز دست و پنجه نرم می‌کند. پیامدهای این تضاد باعث ایجاد تنش‌های درونی در سابرینا می‌شود. او باید تصمیم بگیرد که آیا به زندگی عادی‌اش ادامه دهد یا به سمت دنیای جادوگری برود. این کشمکش منجر به رشد شخصیت او و کشف هویت واقعی‌اش می‌شود.

آزادی فردی در مقابل انتظارات اجتماعی: سابرینا تحت فشارهای اجتماعی و انتظارات خانواده و جامعه قرار دارد. او باید با انتظاراتی که از او به عنوان یک جادوگر و همچنین یک انسان عادی وجود دارد، مقابله کند. پیامد این تضاد منجر به ایجاد انتخاب‌های دشوار برای سابرینا می‌شود. او ممکن است مجبور شود برای حفظ روابطش با دوستان و خانواده، از برخی جنبه‌های هویتی‌اش صرف‌نظر کند. این موضوع به او کمک می‌کند تا درباره اهمیت وفاداری، دوستی و خودشناسی تأمل کند.

عشای ربانی نیمه شب

ایمان در مقابل شک: شخصیت‌های این سریال با بحران‌های ایمانی مواجه‌اند که باعث می‌شود شک و تردید در مورد اعتقادات مذهبی‌شان ایجاد شود. این تضاد به بررسی ابعاد مختلف ایمان و چالش‌های آن در برابر واقعیت‌های تلخ زندگی می‌پردازد. شخصیت‌ها باید بین ادامه دادن به پیروی از اصول مذهبی یا شک کردن به آنها انتخاب کنند. این چالش‌ها منجر به ایجاد تنش‌های عاطفی و بحران هویتی برای شخصیت‌ها می‌شود و آنها را در جستجوی حقیقت و معنای زندگی قرار می‌دهد.

تضاد کنترل اجتماعی و آزادی فردی: جامعه‌ای که شخصیت‌ها در آن زندگی می‌کنند تحت سلطه یک مذهب سختگیرانه قرار دارد که بر زندگی روزمره آنها تأثیر می‌گذارد. این کنترل اجتماعی موجب محدودیت‌هایی برای شخصیت‌ها می‌شود و آنها را مجبور می‌کند تا در برابر انتظارات مذهبی تسلیم شوند. این تضاد باعث ایجاد مقاومت در شخصیت‌ها می‌شود. برخی از آنها ممکن است تلاش کنند تا از قید و بندهای مذهبی رهایی یابند و آزادی فردی خود را بازیابند، در حالی که دیگران ممکن است به دلیل ترس از عواقب، به پذیرش کنترل‌های اجتماعی ادامه دهند.

۲. شیوه بازنمایی نهادهای دینی:

سریال ماجراهای هیجان انگیز سابرینا

نهاد دین و جادوگری: بازنمایی در این سریال، نهاد دین به شکل جادوگری و طریقت‌های جادویی نمایش داده می‌شود. سابرینا به عنوان یک دختر نیمه‌جادوگر، با دنیای جادوگری آشنا است که شامل مراسم، قوانین و اصول خاص خود می‌شود. نهاد دین در

اینجا به نوعی به عنوان یک سیستم کنترل و قدرت عمل می کند. نقد این بازنمایی به نقد جنبه های منفی نهادهای دینی می پردازد، مانند کنترل بر زندگی فردی و فشارهایی که بر شخصیت ها وارد می شود. سابرینا با چالش هایی روبروست که او را به سمت انتخاب های اخلاقی و انسانی سوق می دهد.

مراسم و آداب: بازنمایی: مراسم و آداب جادوگری در سریال به طرز اغراق آمیزی نمایش داده می شود. این مراسم ها معمولاً با رنگ ها و جلوه های بصری جذاب همراه هستند، اما در عین حال، بار معنایی سنگینی نیز دارند که به ارزش ها و باورهای شخصیت ها اشاره می کند. نقد این نوع نمایش نشان دهنده تضاد بین جادوگری و زندگی عادی است و به تماشاگران یادآوری می کند که هر دو جهان دارای چالش ها و مسئولیت های خاص خود هستند.

شخصیت های مذهبی: بازنمایی: شخصیت های مذهبی در این سریال معمولاً به صورت کاراکترهای منفی یا سخت گیر نمایش داده می شوند. آنها نمایندگان نهادهای دینی هستند که سعی در کنترل سابرینا و دیگر شخصیت ها دارند. نقد این نوع بازنمایی ممکن است به تماشاگران احساس منفی نسبت به نهادهای دینی بدهد و نشان دهنده تضاد بین آزادی فردی و کنترل اجتماعی باشد.

عشای ربانی نیمه شب

نهاد دین به عنوان منبع قدرت: بازنمایی در این سریال، نهاد دین به شکل یک سازمان قدرتمند و سختگیر نمایش داده می شود که بر زندگی شخصیت ها تسلط دارد. این نهاد نه تنها بر رفتارها و اعتقادات شخصیت ها تأثیر می گذارد، بلکه در بسیاری از مواقع باعث ایجاد بحران های هویتی و عاطفی نیز می شود. نقد این بازنمایی نشان دهنده انتقاد از نهادهای دینی است که تحت نام ایمان، افراد را کنترل می کنند و آنها را از آزادی های فردی شان محروم می سازند.

شخصیت های مذهبی و تعارضات داخلی: بازنمایی شخصیت های مذهبی در این سریال معمولاً با تعارضات داخلی مواجه اند. برخی از آنها ممکن است در پی حفظ اصول مذهبی باشند، در حالی که دیگران از شک و تردید رنج می برند. نقد این نوع نمایش به تماشاگران نشان می دهد که حتی افرادی که نماینده نهاد دین هستند، ممکن است با بحران های ایمانی مواجه شوند. این موضوع باعث ایجاد همدلی با شخصیت ها شده و پیچیدگی های انسانی آنها را نمایان می سازد.

آداب و رسوم مذهبی و حشتناک: بازنمایی آداب و رسوم مذهبی به صورت جدی و گاهی ترسناک نمایش داده می شوند. این آداب نه تنها بر زندگی شخصیت ها تأثیرگذار است، بلکه نشان دهنده فشارهایی است که جامعه بر روی آنها اعمال می کند. نقد این نوع نمایش باعث ایجاد فضایی تنش آلود می شود که نشان دهنده عواقب منفی نهادهای دینی بر زندگی فردی است.

۳. کارکرد نمادها:

ماجرای هیجان انگیز سابرینا

جادوگری و مراسم: جادوگری به عنوان یک نماد دینی در سریال، نمایانگر قدرت، کنترل و هویت شخصی است. مراسم های جادوگری که شامل عناصری از ادیان مختلف هستند، به نوعی نشان دهنده تنوع فرهنگی و اعتقادی است. این نمادها می توانند به عنوان ابزاری برای بیان آزادی فردی و انتخاب های اخلاقی شخصیت ها عمل کنند.

کتاب های جادو: کتاب هایی که در سریال به عنوان منابع دانش جادوگری مطرح می شوند، نماد دانش و حکمت هستند. اما در عین حال، این کتاب ها نمایانگر خطرات و پیامدهای سوء استفاده از قدرت نیز می باشند.

نهادهای مذهبی سخت‌گیر: شخصیت‌هایی که نماینده نهادهای مذهبی هستند، معمولاً به عنوان کاراکترهای منفی به تصویر کشیده می‌شوند. این شخصیت‌ها بر زندگی سابرینا و دیگر شخصیت‌ها کنترل دارند و نشان‌دهنده فشارهایی هستند که دین می‌تواند بر روی فرد وارد کند.

تضاد بین جادوگری و دین: تضاد بین جادوگری و آموزه‌های مذهبی به عنوان یک نماد ضد دینی در سریال عمل می‌کند. سابرینا باید انتخاب کند که آیا به اصول جادوگری پایبند باشد یا تحت تأثیر فشارهای اجتماعی قرار گیرد. این انتخاب نشان‌دهنده آزادی فردی و چالش‌های اخلاقی است.

عشای ربانی نیمه شب

مراسم مذهبی: مراسم مذهبی در این سریال به شکل جدی و گاهی ترسناک نمایش داده می‌شود. این مراسم‌ها نه تنها بر زندگی شخصیت‌ها تأثیرگذار است، بلکه نمایانگر قدرت نهاد دین بر جامعه نیز می‌باشد.

کتاب مقدس: کتاب مقدس یا متون مذهبی دیگر به عنوان نماد حقیقت و دانش نمایش داده می‌شود. اما در عین حال، این متون می‌توانند به عنوان ابزار کنترل و سرکوب نیز عمل کنند.

شخصیت‌های مذهبی با بحران هویتی: شخصیت‌های مذهبی که با تردید و بحران‌های ایمانی مواجه‌اند، نمادهای ضد دینی را تشکیل می‌دهند. این شخصیت‌ها نشان‌دهنده این هستند که حتی افرادی که نماینده نهاد دین هستند، ممکن است با چالش‌های داخلی و تناقضات اخلاقی روبرو شوند.

نقد نهادهای دینی: سریال به‌طور واضح نقدی به نهادهای دینی دارد که تحت نام ایمان، افراد را کنترل می‌کنند. این نقد از طریق داستان‌ها و شخصیت‌ها به تصویر کشیده می‌شود و نشان‌دهنده عواقب منفی نهادهای دینی بر زندگی فردی است.

بحث پژوهش

سینما از جمله رسانه‌هایی است که می‌تواند در جهت تثبیت و تحکیم ارزش‌های حاکم بر جامعه و یا تغییر و کم رنگ کردن آن‌ها، نقش ویژه‌ای ایفا کند. این رسانه علاوه بر توانمندی‌های عام رسانه‌ها، دارای ویژگی‌های خاصی است که توان ویژه‌ای به آن داده است. برخورداری از تصاویر متحرک و گویا و بهره‌مندی از فضای خاص نمایشی، که در یک زمان می‌تواند افراد گوناگون را در کنار هم قرار دهد، سینما را قادر ساخته است تا با ارائه برنامه‌های هدفمند، باور تماشاگران خود را، که اغلب جوان و الگوپذیرند، هدف قرار داده، به سمت و سوی دلخواه هدایت کند. از این رو، قدرت مداران و حاکمان زر اندوز و زیاده‌خواه با در اختیار گرفتن این رسانه، سعی دارند با ارائه فیلم‌های غالباً مبتذل، افکار و باورهای والای انسانی را تخریب کرده و با خیالی آسوده به اهداف و اغراض سیاسی و ضد دینی خود نایل آیند. بنیان شرکت‌های سینمایی به این واقعیت گواهی می‌دهد (مریجی، ۱۳۸۴).

نتیجه‌گیری

تحلیل نشانه‌شناختی سریال‌های «ماجرای هیجان‌انگیز سابرینا» و «عشای ربانی نیمه شب» نشان می‌دهد که این تولید نتفلیکس با به‌کارگیری نظام‌مند نمادهای دینی و ضد دینی، به بازتعریف مفاهیم مقدس در چارچوبی سکولار می‌پردازد. یافته‌ها حاکی از آن است که استفاده مکرر از نشانه‌هایی مانند پنتاگرام وارونه در صحنه‌های کلیدی، شخصیت‌پردازی مثبت از جادوگران و نمایش تحریف‌شده مناسک دینی، همگی در خدمت طبیعی‌سازی مفاهیم ضد دینی هستند. رویکرد سریال در ترکیب عناصر مسیحی با آیین‌های جادویی، نوعی اختلاط عمدی بین مفاهیم مقدس و نامقدس ایجاد می‌کند که مخاطب را به تدریج با این امتزاج ایدئولوژیک آشنا می‌سازد. این استراتژی به‌ویژه در صحنه‌های مراسم بلک مس که با نورپردازی گرم و فضایی دوست‌داشتنی نمایش داده می‌شوند، مشهود است. نمایش نهادهای دینی به عنوان ساختارهای متعصب و خشونت‌گرا، در مقابل تصویر آزادانه و

انسان‌گرایانه جامعه جادوگران، تقابلی دوگانه ایجاد می‌کند که مخاطب را به سمت پذیرش گفتمان ضددینی سوق می‌دهد. این چارچوب‌بندی خاص، به‌ویژه در شخصیت‌پردازی کشیشان و روحانیون سریال به وضوح قابل مشاهده است. پیوند زدن مفاهیم مدرنیته مانند آزادی‌های فردی و حقوق زنان با گرایش‌های ضددینی، از دیگر یافته‌های کلیدی این پژوهش است. سریال با ارائه تصویری آرمانی از جامعه جادوگران به عنوان مدافع این ارزش‌ها، در حال ترویج این ایده است که پیشرفت اجتماعی مستلزم گسست از سنت‌های دینی است.

نتفلیکس با تولید آثاری مانند «ماجراهای هیجان‌انگیز سابرینا» و «عشای ربانی نیمه‌شب» به‌طرز ماهرانه‌ای مرزهای بین مقدسات و ضد‌مقدسات را محو می‌کند. این پلتفرم با استفاده از تکنیک‌های پیشرفته روایی و نشانه‌شناختی، مفاهیم دینی را در قالب‌های جدید و جذاب بازتعریف می‌کند، به‌گونه‌ای که مخاطب ناخودآگاه با ارزش‌های ضددینی آشنا و مانوس می‌شود. تحلیل این آثار نشان می‌دهد که چگونه صنعت سرگرمی می‌تواند به ابزاری قدرتمند برای دگرگونی باورها و ارزش‌های جامعه تبدیل شود. در مواجهه با این چالش فرهنگی، ضرورت افزایش سواد رسانه‌ای در میان مخاطبان بیش از پیش آشکار می‌شود. شناخت سازوکارهای پنهان این آثار و آگاهی از تکنیک‌های اقناعی به‌کاررفته در آنها، می‌تواند مخاطبان را در برابر اثرات نامحسوس اینگونه محتواها واکسینه کند. این پژوهش نشان می‌دهد که نتفلیکس به‌عنوان یکی از بازیگران اصلی صنعت رسانه، نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌دهی به گفتمان‌های فرهنگی معاصر ایفا می‌کند. این پژوهش نشان می‌دهد که تولیدات نتفلیکس مانند سریال سابرینا، با به‌کارگیری ظریف نشانه‌های تصویری و روایی، نه تنها به بازنمایی که به بازسازی مفاهیم دینی می‌پردازند. چنین آثاری با عادی‌سازی تدریجی نمادهای ضددینی و ارائه تحریف‌شده‌ای از سنت‌های دینی، نقش مهمی در شکل‌دهی به گفتمان‌های فرهنگی معاصر ایفا می‌کنند.

پیشنهادهای

پیشنهادهای پژوهش به دو بخش نظری و عملی ارائه میشوند:

جدول ۱۲: پیشنهادات پژوهش

۱	نظری	بررسی تأثیرات فرهنگی و ایدئولوژیک شبکه‌های استریمینگ	پیشنهاد می‌شود تحقیقات بیشتری در مورد تأثیرات فرهنگی و ایدئولوژیک شبکه‌های استریمینگ مانند نتفلیکس بر جوامع مختلف انجام شود. این تحقیقات می‌توانند به درک بهتر از نحوه انتقال مفاهیم ضد دینی و شیطانی از طریق این پلتفرم‌ها کمک کنند.
۲	عملی	آموزش سواد رسانه‌ای به جوانان	باتوجه به تأثیرات گسترده رسانه‌ها بر جوانان، پیشنهاد می‌شود برنامه‌های آموزشی برای افزایش سواد رسانه‌ای جوانان طراحی و اجرا شود. این برنامه‌ها می‌توانند به جوانان کمک کنند تا محتوای ضد دینی در رسانه‌ها را بهتر تشخیص داده و در برابر آن مقاومت کنند.

ملاحظات اخلاقی

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده‌اند و این موضوع مورد تأیید همه آنهاست.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

منابع

- ابرقویی، محمد. (۱۳۹۰) معنویت عصر نوین و رسانه های غربی، فرهنگ پویا، شماره ۲۱، ۸۱-۹۱.
- ال دی کوپر، رابرت. (۱۴۰۲) *فراماسوئری رازها و رمزهای ناگشوده*، ترجمه سعید کریم پور، تهران: انتشارات سبزان.
- ادگار، اندرو، سج ویک، پیتز. (۱۳۸۷) *مفاهیم بنیادی نظریه های فرهنگی*. ترجمه مهران مهاجر و محمد نبوی، ۲۸۳.
- اسماعیلی، رفیع الدین. (۱۳۹۲) هالیوود و بازنمایی ایران هراسی در تحلیل واقعه ۱۳ آبان تحلیل فیلم آرگو، معرفت فرهنگی/ اجتماعی، شماره ۱۶، ۶.
- دادگران، سید محمد، زندی، مهسا و امیری، مریم. (۱۳۹۴)، بررسی تأثیر نقش فرهنگی سینمای ایران بر پابندی ارزش های اخلاقی جوانان (مطالعه ای موردی: تهران منطقه ۵)، *مطالعات رسانه ای*، ۱۰ (۳): ۷-۲۰.
- ذوالفقاری، محمد. (۱۴۰۳) *تأثیر سینما روی جامعه*، آدرس: <https://www.dezollart.ir/the-impact-of-cinema-on-society>.
- سجودی، فرزانه (۱۳۹۰) *نشانه شناسی: نظریه و عمل (مجموعه مقالات)*، چاپ اول، تهران: نشریه علم، ۱۲۸.
- سیبیاک، تامس آلبرت (۱۳۹۱) *نشانه ها: درآمدی بر نشانه شناسی*، ترجمه محسن نوبخت، چاپ اول، تهران: نشر علمی، ۶۸.
- ضمیران، محمد (۱۳۸۲) *درآمدی بر نشانه شناسی هنر*، چاپ اول، تهران: ناشر قصه، ۱۵۱.
- طاهری، صدرالدین (۱۳۹۶) *نشانه شناسی کهن الگوها در هنر ایران باستان و سرزمین های همجوار*، چاپ اول، تهران: نشر شورآفرین، ۱۶-۱۷.
- عمروآبادی، محمد و همکاران. (۱۳۹۶). *روشنشناسی تبلیغات ضد دینی در فضای مجازی و راهکارهای مقابله با آن*، نریست پاک، (۱۸)، ۶: ۱-۲۰.
- فلاح صابر، مهدی (۱۳۸۷) نقد هالیوود: ساحره ای به نام هالیوود، *نقد سینما*، شهریور و مهر ۱۳۸۷ - شماره ۵۷ و ۵۸، ۸۰ تا ۸۱.
- فیسک، جان (۱۳۸۶) *درآمدی بر مطالعات ارتباطی*، ترجمه مهدی غبرایی، چاپ دوم، تهران، دفتر مطالعات و توسعه رسانه ها.
- فیسک، جان (۱۳۸۰) *فرهنگ تلویزیون*، ترجمه مؤگان برومند، شماره ۱۹، ۱۴۷-۱۷۷.
- کریمی، حمید (۱۳۸۸) شناخت و نقد گروه کلیسای شیطان، نشریه معرفت، شماره ۱۴۹، ۱۰.
- گیویان، عبدالله (۱۳۸۶) *دین فرهنگ و رسانه*، کتاب ماه علوم/ اجتماعی، شماره ۳۱، ۱۰۶-۱۱۳.
- مهدیان، حفیظه، اسماعیلی، رفیع الدین (۱۳۹۲) بازنمایی روابط عقیقانه مرد و زن در سینمای ایران (مطالعه موردی فیلم درباره الی)، معرفت فرهنگی/ اجتماعی، شماره ۱۷، ۶.
- مریجی، شمس الله (۱۳۸۴) *رسانه های جمعی و نقش آن ها در تحکیم و یا تضعیف ارزش ها*، آدرس: <https://vista.ir/m/a/k8jul>.
- مهدیان، حفیظه، فرج نژاد، محمدحسین (۱۳۹۳) بررسی انتقادی کابالیزم در سینمای هالیوود (مطالعه موردی انیمیشن سینمایی ناین)، معرفت فرهنگی/ اجتماعی، شماره ۲۰، ۶.
- نرسیسیانس، امیلیا (۱۳۸۷) *انسان نشانه فرهنگ*، ترجمه علیرضا حسن زاده، چاپ اول، تهران: ناشر شرکت نشر نقد افکار، افکار جدید، ۲۷.

References

- Abarqoui, M (2011) Modern Age Spirituality and Western Media, *Dynamic Culture*, No. 21, 81-91.[in persian].
- Bhowmick, B. C. (2024). Desiring audiences: We will go to the cinema if. *Rupkatha Journal*, 16(2), 2.
- Dadgaran, S M, Zandi, M and Amiri, M (2015), Investigating the impact of the cultural role of Iranian cinema on adherence to moral values of youth (Case study: Tehran, Region 5), *Media Studies*, 10 (3): 7-20.[in persian].
- Eckstein, Y (1997) Hollywood's Anti-Christian Bias, New Orleans based National *Public Radio commentator Andrei Codrescu*.
- Esmaili, R (2013) Hollywood and the Representation of Iranophobia in the Analysis of the November 13 Incident, Analysis of the Film *Argo*, *Social and Cultural Knowledge*, No. 16, 6.[in persian].
- Edgar, A, Sedgwick, P (2008) *Fundamental Concepts of Cultural Theories*. Translated by Mehran Mohajer and Mohammad Nabavi, 283.[in persian].

- Fallah Saber, M (2008) Hollywood Review: A Witch Called Hollywood, *Cinema Review*, September and October 2008 - No. 57 and 58, 80 to 81. [in persian].
- Fisk, J (2007), An Introduction to Communication Studies, translated by Mehdi Ghobraei, second edition, Tehran, *Media Studies and Development Office*. [in persian].
- Fisk, J (2001) *Television Culture*, translated by Mojgan Boroumand, No. 19, 147-177. [in persian].
- Givyan, A (2007) Religion, *Culture and Media*, Social Sciences Monthly Book, No. 31, 106-113. [in persian].
- Khodai, M (2021) *Overview of Religious Cinema*, address: <https://vrgl.ir/jA85A>. [in persian].
- Karimi, H (2009) Understanding and Criticizing the Church of Satan Group, *Marafat Magazine*, No. 149, 10.[in persian].
- LD Cooper, R (2023) *Freemasonry: Unsolved Secrets and Riddles*, translated by Saeed Karimpour, Tehran: *Sabzan Publications*. [in persian].
- Mahdian, H, Ismaili, R (2013) Representation of chaste relationships between men and women in Iranian cinema (case study of the film about Eli), *Social and Cultural Knowledge*, No. 17, 6.[in persian].
- Mahdian, H, Farajnejad, M (2014) A critical study of Kabbalism in Hollywood cinema (case study of the animation film Nine), *Social Cultural Knowledge*, No. 20, 6.[in persian].
- Mariji, S (2005) Mass media and their role in strengthening or weakening values, address: <https://vista.ir/m/a/k8jul>. [in persian].
- Narcissus, E (2008), *Man as a Sign of Culture*, translated by Alireza Hassanzadeh, first edition, Tehran: Naqd Afkar Publishing Company, New Afkar, 27.[in persian].
- Öner, Y.(2023) *Christian Symbolism in Netflix Cinema*, Piscataway, NJ, USA: Gorgias Press, 2023.
- Roth, E(2017) *Stage management basics : a primer for performing arts stage managers*, Allender-Zivic, Jonathan, McGlaughlin, Katy. New York.
- Sinnerbrink, R(2018) Religion Goes to the Movies, *Columbia University Press*,page 224.
- Sojoodi, F (2011) *Semiotics: Theory and Practice* (Collection of Articles), First Edition, Tehran: Alam Journal, 128.[in persian].
- Sibiak, T A (2012) *Signs: An Introduction to Semiotics*, translated by Mohsen Nobakht, first edition, Tehran: Scientific Publishing, 68. [in persian].
- Taheri, S (2017) *Semiotics of Archetypes in the Art of Ancient Iran and Neighboring Lands*, First Edition, Tehran: Shourafarin Publishing, 16-17. [in persian].
- Zolfaghari, M (2024) *The Impact of Cinema on Society*, address: <https://www.dezollart.ir/the-impact-of-cinema-on-society>[in persian].
- Zamiran, M (2003), *An Introduction to the Semiotics of Art*, First Edition, Tehran: Qeseh Publisher, 151. [in persian].